

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

תוכן

- א. אין פותחין לו בנולד ... לאו נולד הוא דשכיחי אפיקורי דמצערי רבנן1
- ב. אילו הוה ידעת דעברת על דעתך ומנסבא לה לקריבה מי אדרתה ... ושרייה ... ואילו היית יודע שעוברת על דעתך ועולה לרגל כלום הדרתה ... והתירו רבי יוסי3
- ג. כל נדר שאני עתיד לידור הוא בטל ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר4
- ד. והרוצה שלא יתקיימו נדריו כל השנה יעמוד בראש השנה ויאמר כל נדר שאני עתיד לידור יהא בטל ... אי זכור עקריה לתנאיה וקיים ליה לנדריה... ובלבד שלא יהא זכור בשעת הנדר 5
- ה. שהתנה בראש השנה ולא ידע במה התנה והשתא קא נדר ... ואמר על דעת הראשונה אני נודר נדריה לית ביה ממשא לא אמר על דעת הראשונה אני נודר עקריה לתנאיה וקיים לנדריה.....7

דף כג.

א. אין פותחין לו בנולד ... לאו נולד הוא דשכיחי אפיקורי דמצערי רבנן

אין פותחין¹ אלא בדבר ההווה ורגיל ומצוי ושכיח הרבה, שנאמר לו אילו היית יודע שיארע דבר זה לא היית נודר, כגון שנדר מאשה מסוימת שלא תהנה ממנו ונכנסה להריון, שהריון הרי שכיח הוא, ומכיון שאותו נולד מצוי ושכיח הרבה אומדים דעתו שאילו היה מעלה בלבו נולד זה היה נמנע מלידור, וכיון שלא נדר אלא מפני שלא העלה דבר זה באותו שעה על לבו הרי זה לו כנדר טעות, ונעקר הנדר².

לפיכך נדר על דבר אחר ומפצירין בו הרבה שישאל עליו, אומרים לו אילו ידעת שיפצירו בך כל כך ולא תוכל להשיב פניהם לא היית נודר, והוא אומר כן, שהוא דבר מצוי ושכיח, דדבר מצוי הוא שקרוביו ואוהביו של

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד רכה יב

² ומכל מקום לא הוה ממש נדר בטעות כההיא דסימן רל"ב בנדרי שנגזר שאין צריך התרה כלל דהתם בשעת מעשה גופיה היה שונג שמעה באיזה ענין מה שאין כן כאן כ"כ ב"י בשם תשובת רמב"ן. ט"ז שם מזו והתם מיירי שיש בעיקר הנדר טעות גמור, אבל הכא אין בעיקר הנדר שום שגגה משום אונס אלא שנדר משופי הלב, אלא שיש לו פתח של טעות או אונס, הרי זה חל הנדר, והאונס או הטעות המביאו לכך שיתחרט הוא מסייע לזה שיהא לו התרה בקל. להוש שם

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

אדם יקפידו על מה שנודר, אז מתירין לו, שבוה נעקר גם כן הנדר מעיקרו³. ויש אומרים⁴ שצריך שניהם פתח וגם חרטה⁵. ולפיכך אחר שמצאו לו פתח חוזרין ושואלין לו אם מתחרט והוא יאמר כן ואחר כך מתירין לו⁶.

אבל אין פותחין בדבר שאינו מצוי ושכיח הרבה, אלא נעשה נולד לעתים רחוקים. שעל ידי הפתח נעקר הנדר מעיקרו ופתח בזה אינו עוקרו, שאף אם היה מעלה אותו על לבו לא היה נמנע בשבילו מלידור, כיון דלא שכיח הרבה כי היה סבור שלא יהיה זה לעולם, ואפילו הוא אומר אילו הייתי יודע לא הייתי נודר אין בכך כלום, דאנן סהדי שאינו אמת⁷.

³ ואף על גב שזה שאומרים לו אילו ידעת שיפצירו בך כו' הוא דבר שנולד אחר הנדר, נולד כי האי שהוא דבר מצוי ושכיח, דדבר מצוי הוא שקרוביו ואוהביו של אדם יקפידו על מה שנודר, לא חשיב נולד, שדרך בני אדם לאסוקי מילתא כי האי אדעתיה, אלא שזה מתוך מהירותו לא אסיק אדעתיה, לפיכך פותחין לו בזה אילו ידעת כו' דדבר רגיל ושכיח הוא להיות כן. לבוש וש"ך שם יד

⁴ הוא דעת רבינו יוסף בכור שור שהביא המרדכי שכתב במה שאמרו פרק ד' דנדרים ההוא דאתא לקמיה דר' אסי אמר ליה כדו תהית כלומר אתה מתחרט על נדריך א"ל לא פי' לשון בתמיה ושרייה דיש גדולים סוברים שלא אמר לו רק הך מילתא לחוד ומש"ה נהגו כשמתירין נדר אין צ"ל אלא מתחרט אתה והוא אומר כן ומתירין לו ומקשה שם על זה דהא רב אסי ס"ל אין פותחין בחרטה ע"כ פי' דכבר אמר ליה אותו שבא לשאול על נדרו הפתח וטעם החרטה אלא שאח"כ שאלו כדו תהית כלומר הוזהר שלא תשקר ובודאי אתה מתחרט ע"כ כתב שם שאין די בחרטה לחוד אלא צריך לחזור אחר טעם החרטה וכתב שם במרדכי בשם מהר"מ שאף על פי שרבותיו נהגו להתיר בחרטה לחוד וכן הוא אהריהם מ"מ אחר כך חזר בו לנהוג דוקא כרבי יוסף שלא להתיר שום נדר בלא פתח וחרטה ע"כ. וכיון שמהר"ם החמיר מי יקל בדבר ומה שמביא רמ"א כאן נהגו להחמיר לעשות מהחרטה פתח הוא נכון מצד (שאין) [שיש] לחוש שמא עכשיו הוא מתחרט אבל לא מתחרט מעיקרא ע"כ מהני פתח שאומר שאילו יודע דבר זה לא היה נודר כלל אבל לא יצאנו בזה מהחומרא דרבינו יוסף דלעיל שצריך דוקא לידע טעם החזרה וכל הרוצה לעשות מן המובחר יעשה כן. ט"ז שם יא

⁵ וכי תימא מאי אולמיה דפתח מחרטה, דודאי פתח אלימא היא, שכל נדר שהוא נותר בפתח כמו שאמרנו הרי הנודר אומר בפירוש שאפילו בתחלה כשנדר אילו היה נותן אל לבו אותו פתח לא היה נודר, ונמצא נדרו כמו טעות, אבל נדר שהוא נותר בחרטה אינו מוצא עם עצמו שום ענין שאילו היה נותנו אל לבו מעיקרא שלא היה נודר, אלא שהוא אומר עכשיו סתם בלי שום אמתלא מתוך הכעס או מתוך מהירות נדרתי ועכשיו אני מתחרט על שנדרתי מעולם, ולפיכך אלימא פתח מחרטה, אלא שהתורה לא הצריכה פתח במקום חרטה דסגי בחרטה, ובמקום שאין חרטה הצריכה לפתח. ויש אומרים עוד יש הבדל בין חרטה לפתח בנודר לדבר מצוה כגון להתענות איזה ימים וכדאי גוונא, והוא התחיל כבר לקיים נדרו והתענה כמה ימים מהם והוא רוצה עכשיו להתירו, שאם מתירו על ידי חרטה יאבד שכר תעניתו שהתענה דהוי כתוהא על הראשונות, אבל כשמתירו על ידי פתח אף על גב שגם הוא עוקר הנדר מכל מקום לא יאבד שכר מה שקיים, אלא יאמר ודאי אם הייתי מעלה על לבי דבר זה שנולד לי עכשיו לא הייתי נודר כמו שנדרתי אלא הייתי מתנה כשיארע דבר זה לא יהא נדרי, לפיכך עכשיו שנולד לי דבר זה אינני מתחרט על מה שקיימתי, אבל מתחרט אני על שנדרתי סתם שלא התנית כלום, לפיכך יהא נדרי בטל מעיקרו על מה שמכאן ואילך, מה שאין שייך לומר כן בלא דבר נולד. לבוש שם ועיין גליון מהרש"א שם ג מהחזו"י

⁶ רמ"א שם

⁷ כמו שיבואר להלן דך סד. בעזה"י"ת שבכגון שאמר קונם שאני נהנה לפלוני או שאני נכנס לבית פלוני, ונעשה אותו פלוני תלמיד חכם שהכל צריכין לו, או אותו בית, בית הכנסת, אין פותחין לו לומר אילו ידעת שיעשה פלוני זה תלמיד חכם או אותו בית הכנסת לא היית נודר, שהרי אינו שכיח אולם מי שהולך

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

אולם כל זה כשאנו פותחין לו בנולד זה אז אין מאמינין לו⁸, אבל כשיבא לפנינו סתם ואמר מתחרט אני, אף על פי שאפשר שעיקר החרטה באה לו מכח הנולד הזה, הוי חרטה ומתירין לו כיון שהוא יאמר מתחרט אני מעיקרו.

ב. אילו הוה ידעת דעברת על דעתך ומנסבא לה לקריבה מי

אדרתה ... ושרייה ... ואילו היית יודע שעוברת על

דעתך ועולה לרגל כלום הדרתה ... והתירו רבי יוסי

כבר התבאר לעיל דף כא: שקבלו חכמים ז"ל שמי שנדר ונתחרט יש לו תקנה על ידי חרטה⁹, דיו ואינו צריך למצוא פתח, אלא שישאלנו החכם הפין אתה בנדר זה, והוא אומר איני הפין בו ומתחרט אני שנדרתי מעיקרו והייתי רוצה שלא הייתי נודר מעולם, ומתיר לו.

ואם אינו מתחרט מעיקרו צריך לבקש לו פתח לומר לו אילו היית יודע דבר זה לא היית נודר ונמצא הנדר נעקר מעיקרו על ידי הפתח. ואפילו פתח שמגוף הנדר הרי הוא פתח, כיצד, כגון שהדיר פלוני מנכסיו אם יעשה דבר פלוני ועבר ועשא, פותחין לו אילו היית יודע שיעבור על דבריך לא היית נודר מתחלה והוא אומר כן, ואף על גב שזה עיקר הנדר הוא ועל דעת כן נדר שאם יעבור יאסר בנכסיו, אומרים אנו לא אמר כן אלא לאיימו ולהזהירו שלא יעבור, אבל אם היה יודע שלא ישגיח באיזומו לא היה נודר מעיקרא ומתירין לו.

ואפילו לפתוח ביצרו פותחין, וכגון שעבר הוא עצמו על נדרו אומרים לו אלו ידעת שהיה יצרך תוקפק, לא היית נודר בתחילה והוא אומר כן, מתירים לו¹⁰, שהיצר עשוי הוא לתקוף ולהעביר¹¹.

ללמוד ונעשה ת"ח זהו שכיח וכן מיתה לא חשיב נולד שכיח שנאמר אילו היית מעלה על לבך שימות זה לא היית נודר כך וכך, אלא חשבינן לה לנולד דלא שכיח טובא ואין פותחין בה. ואף על גב דחזוין דמיתה מצוייה בכל יום ואין לך מילתא דשכיח טפי מינה, מכל מקום שימות שונאו בחייו וכהאי גוונא לא שכיח. עיין ט"ז ושי"ך ולבוש סעי' זה.

⁸ רמ"א שם

⁹ שו"ע ונו"כ רכח ז

¹⁰ אולם אם כל מטרת הנדר היה נגד יצרו כגון שידוע שנגוע הוא בתאות דבר מסוים ונדר שלא יאכלנו בהושבו שבכך יתגבר על יצרו אין פותחין ביצרו שהרי על דעת כן שלא יעבור נדר. בית מאיר שם

¹¹ לחם רב למהריק"ש שם. ועיין ח"י רע"א שהביא מהב"י בשם הרמב"ן שם שכן באוסר על עצמו בתנאי באם יעבור עבירה פלונית ובא ואמר עברתי עבירה פלונית ומתחרט ואומרים לו אלו ידעת דעברת על נדרך מי

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

ונהגו עכשיו להחמיר שעושין מן החרטה פתח, כיצד שלאחר שאומר שמתחרט מעיקרא אומרים לו אילו ידעת שתתחרט כלום נדרת והוא אומר לא, ואז מתירין לו¹².

ג. נל נדר שאני עתיד לידור הוא בטל ובלבד שיהא זכור

בשעת הנדר

מכיון שאין הנודר נאסר בדבר שאסר על עצמו עד שיוציא בשפתיו ויהיה פיו ולבו שוין אבל כשפיו סותר לבו אינו נדר, כמו כן האומר קודם שנדר, נדר¹³ שאני רוצה לידור לא יהא נדר, ואחר כך נדר, אינו נדר¹⁴ שהרי פיו שהתנה סותר את דבריו.

במה דברים אמורים שהוציא תחלה בשפתיו לומר שלא יהא נדר, אבל אם חשב כך בלבו מה שידור לא יהא נדר ונדר נדרו נדר, דדברים שבלב אינם מבטלין הנדר שהוציא בשפתיו. ויש אומרים¹⁵ שאפילו אמר כן בלחש, כלומר שאין נשמע לאזנו¹⁶ שלא יהא נדר, ואחר כך השמיע קולו ונדר ששמעוהו, הרי דיבור הלחש כמו דברים שבלב ואינן מבטלין הנדר שהשמיע בשפתיו. וי"א¹⁷ שאפילו שהשמיע לאזנו אינו מועיל, אלא דווקא כשאמר בקול כדרך המדברים.

נדרת ואף על פי שיש לחלק קצת בין תולה בדעת אחרים לתולה בדעת עצמו אף זה כתולה בד"א דיצרו תקפו ומשי"ה מקרי ג"כ נולד המצוי.

¹² והטעם דהשתא אין לחוש שמא אינו בקי בחרטה זו ושמא היה חפץ בנדרו עד עתה ואף על פי שאומר שמתחרט אינו אמת דהלא אמרו לו אילו ידעת שתתחרט כלום נדרת והוא אומר לא השתא ודאי אפי' את"ל שהיה חפץ בנדר זה עד עתה מ"מ כיון שאומר אילו ידע שיתחרט אחר כך לא היה נודר אם כן נעקר הנדר מעיקרו ואין צריך פתח אחר דבהכי סגי. ש"ך שם טו

¹³ שו"ע ונו"כ ריא א

¹⁴ שהרי למה עושה כן ומי מכריחו לנדרו וע"כ י"ל שיש לו איזה כוונה בזה שנודר כדי להטיל אימה או להפיק רצונו נגד מאן דהוא שיש לו דבר שלפי דעתו הוא צריך לנדר אך אינו רוצה בהנדר כלל ולכן אומר מקודם שלא יהא נדר, ואין זה מטעם שלבו סותר פיו דהא כל שנומר בלבו להוציא כן מפיו אף שמהשב בלבו אחרת אינו מועיל דזה מקרי דברים שבלב אלא הטעם דפיו סותר פיו והוא כנדר ופתחו עמו כיון שבעצמו מבטל הנדר מקודם בפיו ולכן אפילו זוכר לתנאו בעת נדרו כיון שהנדר סמוך להתנאי אין זה נדר.

¹⁵ הרא"ש בפסקיו לפי פירוש הרא"מ

¹⁶ ט"ז שם ב בדעת הב"ח כמו דין ק"ש ותפילה

¹⁷ ש"ך שם ב, ולא דמי לק"ש ותפילה דהכא בשעת הנדר בעינן דברים שבלב דמוכחי לבטל הנדר וכשביטל בפרהסיא קודם לכן הוי בשעת הנדר דברים שבלב דמוכחי ומעמא דמילתא דכיון דכאן הוי הטעם מפני ביטול הנדר שעקרית לנדריה מקודם ע"פ דיבורו צריך שיהא הדיבור ברור ומבורר בלא שום התרשלות ורפיון וכשאומר בלחש שלא בקול מראה בעצמו כאלו מסתפק בזה וא"כ נדרו קיים

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

י"א 18 שאין דין זה רק כשהסמיך תנאו לנדרו, אבל אם התנאי היה זמן מה קודם הנדר יש חילוק בין אם זוכר את התנאי בשעת הנדר שאז הנדר קיים, לבין כשאינו זוכר שהנדר בטל. כמבואר להלן עמוד ב', אבל י"א 19 שבין אם היה התנאי סמוך להנדר או רחוק ממנו, אם התנה בפירוש על פרט הנדר כגון שאומר הנדר שאדור למחר או לאחר שנה שלא לאכול בשר, ה"ז בטל שמכיון שהתנה בפרט על נדר זה הרי זה כמתנה בשעת הנדר, לכן אף אם זוכר את התנאי בשעת הנדר אין אומרים שעקר לתנאו וקיים לנדרו אלא גם באופן זה הנדר בטל²⁰.

דף כג:

ד. והרוצה שלא יתקיימו נדריו כל השנה יעמוד בראש השנה ויאמר כל נדר שאני עתיד לידור יהא בטל... אי זכור עקריה לתנאיה וקיים ליה לנדריה... ובלבד שלא יהא זכור בשעת הנדר

מי שהתנה²¹ ואומר כל נדרי שאדור עד זמן פלוני יהיו בטלים, ונדר בתוך הזמן, אם הוא זוכר לתנאו בשעת הנדר, נדרו קיים, שהרי מבטל תנאו בשעה שנודר, דאם לא כן למה נודר²². ואם אינו זוכר לתנאו בשעת הנדר, התנאי קיים והנדר בטל²³. ויש אומרים שאין התנאי מועיל לבטל הנדר אלא אם כן

¹⁸ הר"ן הביאו בית יוסף ולא דוקא שיאמר בפירוש בשעת הנדר שעל תנאו הוא נודר דהא הטור לא זכר זה הדבר אלא כיון שסומך הנדר לתנאי הוה כאומר בפירוש. ט"ז שם א

¹⁹ דעת הפרישה וכדעתו כתב בנקה"כ שם

²⁰ וזה שעושה כן עושה לאיזה כוונה משא"כ לקמן שלא פרט הנדר בפרטיות בשעת התנאי ולכן צריך שישכח התנאי בשעת הנדר כמו שיתבאר וזהו כוונת הפרישה שהביאו הש"ך סק"א והט"ז סק"א והט"ז כתב שאינו יודע מקום לדבריו ודחאו ע"ש ולפי מ"ש דבריו מבוררים ונראים בטעם ודו"ק. ערוך השולחן שם סעיף ג

²¹ שו"ע ונו"כ שם ב

²² ואם אמר בפירוש שנודר על דעת ראשונה, יש אומרים דכיון שזוכר התנאי במליה לתנאיה, ויש חולקין כיון שאומר כן בפירוש. ומכל מקום לדברי הכל דברים שבלב אינם דברים לקיים תנאו ולבטל הנדר, כשזכור תנאו בשעת הנדר. ערך לחם למהריק"ש שם

²³ ונ"ל דדוקא אם אינו זכור כלל לתנאו בזה אמרינן דמה דבטלו מקודם הוי ביטול שיחשוב לדבורו שאח"כ כאלו נעשה בטעות ונכשל בלשונו בלי דעת וכאלו אין פיו ולבו שוים דאלו ידע מהתנאי לא היה נודר משא"כ בזכור להתנאי א"כ ידוע לו בלבו שכך התנה ושאינו ראוי לו לידור ואעפ"כ הוא נודר ממילא הוי דיבור מעליא וראוי הנדר לחול (וכמו החילוק בסי' ר"י בענין גמר בלבו להוציא פת חטים) ומשי"ה אף שחושב בלבו שהנדר יהיה בטל לא מהני כיון דידוע בלבו שמבטל ואעפ"כ אמר כן הוי דברים שבלב וראיה ברורה לזה מהא דפריך הש"ס בפשיטות כיון דזכור עקרי' לתנאו דלמא מיירי דבלבו לקיים התנאי ואי דהוי דברים שבלב הא לנבי השומעים בלא"ה לא מוכח דיש ממש באמרי פיו דהא אינם יודעים דזוכר להתנאי ולנבי ידידיה הא בלבו לקיים התנאי וגם ממה דפסקי' בזכור לתנאי וא"י על מה התנה דצריך לומר בשפתיו דרוצה בתנאי ואמאי לא

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסגרת נדרים

יזכור לתנאו תוך כדי דיבור לנדר, שכיון שזוכר לתנאו תוך כדי דיבור אף על פי שאינו מוציאו בשפתיו עכשיו רק שחושב בלבו שהוא סומך על התנאי מועיל, והרי זה כאילו ביטל נדרו תוך כדי דיבור כיון שכבר הוציא התנאי בשפתיו קודם שנדר, אבל אם אינו זוכר לתנאי תוך כדי דיבור לנדרו, נדרו קיים. ויש לחוש לדבריהם. וי"א²⁴ שצריך להוציא בשפתיו בתוך כדי דיבור ואינו מועיל רק מה שחשב ומ"מ אין צריך להשמיע לאזניו.

דין זה ודין התנאי הנזכר בעמוד א' הוא בין בנדרים ובין בשבועות²⁵.

ועכשיו שאנו נוהגין לומר כל נדרי ביום הכפורים²⁶ י"א שהרי זה תנאי לכל נדריו ושבועותיו של כל השנה הבאה²⁷, וה"ה בנזירות²⁸ כל נדרי מבטל הנזירות אף על פי שלא אמר נזירות הרי הוא בכלל נדרים, ומועיל תנאי זה אם אינו זוכר התנאי בשעה שנדר, אח"כ אבל אם זוכר התנאי ואעפ"כ נודר הרי עוקר התנאי²⁹, ומכל מקום אין סומכים על זה להתיר בין בנדר בין בנזירות בלא שאלה לחכם כי אם לצורך גדול. וי"א³⁰ שאינו תנאי כלל וכל נדריו קיימים. וכתב בית הלל כל ימי לא שמעתי משום אדם בשם איזה מורה הוראה שהיה סומך על זה בזמן הזה.

מהני במה שבלבו אע"כ כמ"ש דכל שזוכר התנאי וממילא הוי דיבור מעליא רק דבאת עליו מדין מחשבתו בלבו לבטל הנדר אף שאומרים והו מקרי דברים שבלב ודוק. חי רע"א על הש"ך שם
²⁴ דכל שמוציא הדבר מפיו לא מקרי דברים שבלב וכמ"ש להדיא הר"ן בפ"ב דקדושין בסוגיא דדברים שבלב בשם הר"מ, משא"כ באמירת התנאי קודם הנדר בעי' שיהיה גלוי לכל שלא יהיה מקרי דברים שבלב והיינו ע"י שהיה בטול הנדר בקול רם

²⁵ דלא כיש מהגאונים שאומרים שאין כל הדברים האלו נוהגין אלא בנדרים בלבד לא בשבועות. וכן סתמו בטור ושו"ע ולא הביאו דעת הגאונים ובירושלמי אמרו יש תנאי בנדרים ואין תנאי בשבועות וי"ל הטעם משום דע"פ רוב יש הזכרת שם בשבועה לפיכך אינו מועיל התנאי כדי שלא יצא השם לבטלה אך די"ל דלפי מסקנת הירושלמי אינו כן ע"ש ועוד דכיון דבש"ס דילן לא הזכיר חילוק זה לא חשו הפוסקים לזה, ועיין בית הלל שם שהוכיח מלשון כל נדרי שאומרים דאישתבנע שכולל גם שבועות.

²⁶ צ"ל שהוא סובר כר"ת [ספר הישר חידושים סימן ק] [המובא] באו"ח סימן תרי"ט [טור עמוד תמב] שצריך לומר מיום הכפורים זה עד יום הכפורים הבא עלינו לטובה, שהוא להבא לבטל הנדר אם אינו זוכר התנאי בשעה שנדר. בית הלל שם, ולדעת החולקים על הרמ"א כתב מהרי"ט חלק א' סימן נ"ג קרוב לסוף התשובה בזה הלשון, אפשר לא תקן ר"ת [נדרים כג, ב תוספות ד"ה ואת] לומר לשון הזה כדי להתיר לכתחלה אלא שאם עבר בשוגג שלא יהיה עליו עונש, ועיין כאן בדרכי משה, אות ג

²⁷ ולפי"ז צ"ל די נדרנא ודמישתבענא לשון עתיד והמ"א מסיק דאפילו לדעת ר"ת ג"כ יכול לומר בתיבה אחת נדרנא דלשון זה גם להבא משמע והקהל יאמרו עם הש"ץ בלחש דאין תנאי הש"ץ מועיל לציבור. משנה ברורה סימן תרי"ט ס"ק ב

²⁸ בתשו' מהר"מ גלאנמו סי' י"ח מובא בש"ך שם ג

²⁹ מ"ב תרי"ט ב

³⁰ ערוך השולחן שם סעיף י שהקשה על דברי הרמ"א ולא אבין דאפילו לצורך גדול היאך אפשר להתיר דהא עיקר ההיתר הוא כששכח התנאי בשעת הנדר וכיון שאצלנו המנהג לומר כל נדרי ביוה"כ בכל תפוצות ישראל וכל תפלות ליל יוה"כ מכונה אצלנו בשם תפלת כל נדרי א"כ בע"כ שאין שכחה לפניו בשעת הנדר וממילא דעקרא לתנאיה וקיים לנדריה והקדמונים שחקרו נדון זה משום דבימיהם לא נתפשטה אמירת כל נדרי בכל מקום כדמוכח מדבריהם שכתבו שיש מקצת קהלות שאומרים זה אבל בזמן רבינו הרמ"א ובזמנינו זה שנדפסה במחזורים ויש על זה נגון מיוחד בכל תפוצות ישראל אין לזה מקום כלל ובאמת לא שמענו ולא

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

אולם נהגו למסור מודעא ערב ראש השנה לאחר התרת נדרים של השנה שעברה ולומר³¹ הרי אני מוסר מודעה לפניכם, ואני מבטל מכאן ולהבא, כל נדרים וכל שבועות ונזירות ואיסורין וקונמות וחרמות וקבלות הלב, הן בהקיץ הן בחלום. ובאם שאשכח לתנאי מודעא זאת³², ואדור מהיום עוד, מעתה אני מתחרט עליהם ומתנה עליהם, שכולן יהון בטלין ומבוטלין, לא שרירין ולא קיימין, ולא יהו חלין כלל וכלל מעתה ועד עולם.

ודבר זה³³ יועיל, כשלא יזכור לתנאו בשעת הנדר. שאם הוא זוכר לתנאו ואפילו הכי הוא נודר, הרי הוא מבטל התנאי והנדר קיים. אבל כשאינו זוכר לתנאו אז מועיל התנאי. ולכך צריך לומר, כולהון אחרטנא בהון. כלומר, אם אשכח ואדור, מעתה אני מתחרט עליהם, ומתנה שיהיו בטלין.

ה. שהתנה בראש השנה ולא ידע במה התנה והשתא קא נדר

... ואמר על דעת הראשונה אני נודר נדרים לית ביה

ממשא לא אמר על דעת הראשונה אני נודר עקריה

לתנאיה וקיים לנדרים

התנה³⁴ על קצת דברים שידור, שבזמן פלוני יהיו בטלים, ואינו זוכר על איזה מהם התנה, אם על אכילת בשר או שתיית יין, ונדר אחר כך משניהם ובשעת הנדר הוא זוכר התנאי רק שאינו יודע על מה התנה³⁵. אם אומר בפיו בשעת הנדר על דעת הראשונה אני נודר, שאם אזכור על מה שהתנתי שאלך אחר התנאי, ואחר כך נזכר על מה התנה, התנאי קיים והנדר בטל, שהרי לא נדר אלא על דעת הראשון,

ראינו מי שישמוך על זה אף סמיכה כל שהוא ואצלינו היא תפילה ככל התפלות ומרומזת לעניינים נסתרים כמבואר אצל חכמי הקבלה אבל לדינא אינה נוגעת כלל ומכ"ש לעניין שבועות ונדרים הנוגע לאחרים דמעיך דינא אינו מועיל.

³¹ של"ה מסכת יומא פרק נר מצוה שכן הוא מנהג ארץ ישראל.

³² ועיין שו"ת אדמת קודש א חלק יורה דעה סימן יבשהביא ועוד נוסחא אחרת מכ"י ראיתי שכתוב בה בלשון הזה בין אם אשכח לתנאי זה ובין אם לא אשכח לתנאי זה ואדור מהיום אני מתחרט כו' ויש לחקור בלשון הנוסחא הב' שנר' שאף אם יזכור למודעה בעת הנדר שתועיל מודעה זאת לעקור הנדר וזה היפך הסכמת כל הפוסקים שכולם הסכימו שאם זכר התנאי בשעת הנדר שהנדר קיים והמודעה במילה. ועיי"ש מש"כ ליישב זה.

³³ של"ה שם

³⁴ שו"ע ונו"כ שם ג

³⁵ מ"ז שם ד

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

ואם לא אמר על דעת ראשונה אני נודר התנאי בטל והנדר קיים, שהרי הוא זוכר בשעת הנדר שכבר התנה על ביטול איזה דבר והוא נודר סתם, אמרינן ודאי בטל תנאו וקיים נדרו.

אבל אם היה זוכר כל תנאו בשעה שנדר, אפילו אמר בפיו על דעת הראשונה אני עושה בטליה לתנאו וקיימיה לנדרו, דאם לא כן למה נדר.